

Achtergrondinformatie workshops “Samen in het verschil”

5 november 2025

Workshop 1: Doorgaande lijn (kinderopvang- kleuteronderwijs-boa)

In 2021 lanceerde de Vlaamse overheid een projectoproep voor twaalf vernieuwende initiatieven (“pioniers”) die een praktijkmodel moesten ontwikkelen voor een geïntegreerde werking op vlak van opvang en onderwijs voor kinderen van nul tot zes jaar. Voorafgaand aan de projectoproep was er ook een Vloradvies ([Vernieuwende projecten voor integratie kinderopvang en onderwijs | Vlor](#)) i.v.m. het kader van die oproep. Een stuurgroep werkte aan een eindrapport ‘Doorgaande Lijn’ dat op 22 mei 2025 werd voorgesteld. Het eindresultaat na een proces van drie jaar. In dat eindrapport vind je naast een praktijkmodel ook een heel aantal beleidsadviezen met focus op korte én lange termijn.

Binnen het BOA-decreet (Buitenschoolse Opvang en Activiteiten) is een uitbreiding van 80 miljoen extra geïnvesteerd om lokale besturen te ondersteunen voor het realiseren van deze opdracht.

Workshop 2: Preventieve gezins- en jongerenondersteuning + brugfiguren

Preventieve gezins- en jongerenondersteuning draagt bij tot kansrijk opgroeien door gezinnen en jongeren te ondersteunen op psycho-pedagogisch, sociaal en medisch preventief vlak. In een Huis van het Kind werken organisaties samen om gezinnen zo dicht mogelijk bij hun leefwereld te ondersteunen. Aanstaaende ouders, gezinnen, kinderen en jongeren kunnen er terecht voor alles rond opgroeien en opvoeden. Een OverKop-huis is een toegankelijke en veilige plek waar jongeren elkaar kunnen ontmoeten en terechtkunnen met grote en kleine zorgen. OverKop-medewerkers gaan samen met hen op zoek naar wat kan helpen. Het mentale welzijn van jongeren staat hierbij centraal. Zowel in de netwerken van de Huizen van het Kind als in de OverKopnetwerken, zijn er mooie praktijkvoorbeelden van samenwerkingen met onderwijspartners.

Brugfiguren fungeren als neutrale tussenpersonen die de kloof tussen gezin, school en hulpverlening overbruggen. De meerwaarde van brugfiguren ligt onder andere ook in preventie via het geven van of beschikbaar stellen van informatie over het aanbod van een dienstverlener. Met die kennis op maat van rechten waarop een gezin beroep kan doen, kan dan “onderbescherming” worden voorkomen

Wie op dit item actie onderneemt, ervaart snel dat er heel veel actoren betrokken zijn en er (onverwacht) meervoudige problematieken de kop op steken proberen brugfiguren op een constructieve manier de dialoog tussen gezin en onderwijs te garanderen door bijvoorbeeld:

- het kind te helpen bij het maken van huiswerk
- het juist interpreteren van lessenroosters
- het assisteren van de ouders tijdens het oudercontact
- een doorverwijzing naar welzijnsdiensten

Workshop 3: Verontrustende situatie binnen onderwijs

Er is sprake van verontrusting volgens het decreet integrale jeugdhulp, wanneer de ontwikkelingskansen van een minderjarige bedreigd worden of de (psychische, fysieke of seksuele) integriteit van een minderjarige of van één of meer gezinsleden wordt aangetast. Verontrusting omvat een breed scala aan zorgsituaties, waaronder kindermishandeling.

Bij verontrusting engageren vele hulpverleners zich om hulp te bieden. Dat vraagt inzet en motivatie van alle betrokkenen. Als de vrijwillige hulpverlening moeilijk is of vastloopt, kan na een onderzoek door een gemandateerde voorziening, een aanklappend traject 'maatschappelijke noodzaak' vanuit die voorziening bijdragen aan een oplossing. Als dat niet volstaat, zal verwezen worden naar de jeugdrechtbank voor gedwongen hulpverlening. Zowel de ernst van de situatie, als de aanpak van de verontrustende situatie situeren zich dus op een continuüm.

Workshop 4: Leerrecht garanderen bij jeugdhulp

Het "leerrecht" in de jeugdhulp verwijst naar het recht van jongeren om onderwijs te volgen en de nodige ondersteuning te krijgen om dit te kunnen doen, zelfs wanneer ze te maken hebben met jeugdhulp. Dit omvat niet alleen de leerplicht, maar ook het recht op de juiste begeleiding en ondersteuning om de schoolloopbaan succesvol af te ronden.

Wat houdt het leerrecht in de jeugdhulp in?

- Recht op onderwijs, ook voor kinderen en jongeren in kwetsbare situaties, zoals ook beschreven in het decreet rechtspositie van de minderjarige.
- Ondersteuning bij schooluitval
- Ouderbetrokkenheid
- Integrale aanpak: Het leerrecht wordt gezien als onderdeel van de integrale jeugdhulp, waarbij verschillende sectoren (onderwijs, jeugdhulp, welzijn) samenwerken om de ontwikkeling van jongeren te ondersteunen.
- Individuele aanpak: Er wordt gekeken naar de specifieke behoeften van elke jongere, en de ondersteuning wordt daarop afgestemd.
- Samenwerking tussen onderwijs en jeugdhulp: o.a. de coördinatoren lerende netwerken jeugdhulp-onderwijs versterken de samenwerking tussen deze sectoren om het leerrecht te realiseren.
- NAFT (naadloze flexibele trajecten), voor blokkerende of geblokkeerde onderwijstrajecten in secundair onderwijs
- ...

Workshop 5: Gedragsproblemen bij jongeren

Gedragsproblemen bij kinderen en jongeren kunnen zeer verschillende oorzaken hebben en op verschillende manieren worden aangepakt, waarbij zowel ouders, school als professionele hulpverleners een rol spelen. Belangrijk is het vinden van de juiste aanpak, die kan variëren van opvoedingsondersteuning tot individuele therapie of zelfs intensievere behandelvormen.

De school speelt een belangrijke rol in het signaleren en aanpakken van gedragsproblemen. Denk aan het inzetten van interventies zoals Taakspel, of het Programma Alternatieve Denkstrategieën (PAD)

Er is nood aan samenwerking met ouders, school en professionals om een passend plan van aanpak te ontwikkelen op basis van goed onderbouwde pedagogische kaders.

Workshop 6: Internaliserende problemen bij jongeren

Internaliserende problemen bij jongeren verwijzen naar emotionele en psychische klachten die vooral naar binnen gericht zijn, zoals angst, depressie, somberheid, eenzaamheid en psychosomatische klachten. Deze jongeren hebben vaak moeite met het uiten van hun gevoelens, kunnen zich terugtrekken uit sociale situaties en kunnen ervoor zorgen dat kinderen en jongeren vastlopen in hun functioneren.

Deze problemen kunnen een aanzienlijke impact op verschillende aspecten van het leren en functioneren op school hebben maar ze zijn vaak minder zichtbaar voor de omgeving dan externaliserende problemen.

Enkele symptomen:

- Verminderde leerprestaties: Concentratieproblemen, verminderde motivatie, moeite met het volgen van de lesstof.
- Schoolverzuim: Vermijden van school of klaslokalen.
- Sociaal functioneren: Moeite met interactie met leeftijdsgenoten, pestgedrag of slachtoffergedrag.
- Welbevinden: Angstig, somber of onzeker voelen, wat de algemene schoolervaring kan beïnvloeden.

Concreet: Internaliserende problemen bij jongeren in het onderwijs zijn een complexe problematiek die vraagt om een integrale aanpak. Door alert te zijn op signalen, een veilige omgeving te creëren en professionele hulp te bieden, kunnen we jongeren met internaliserende problemen ondersteunen om hun welzijn en schoolprestaties te verbeteren.

Workshop 7: “Thuisblijvers” (door o.a. wachtlijsten in buo en welzijn)

"Thuisblijvers" verwijst naar leerlingen die langdurig niet naar school gaan, ook wel "thuiszitters" genoemd. Dit kan verschillende oorzaken hebben, zoals medische problemen, sociaal-emotionele moeilijkheden of een gebrek aan passend onderwijs. Het is een groeiend probleem in zowel het basis- als het secundair onderwijs. Het gaat dan zowel om Permanent spijbelen (de leerling gaat helemaal niet naar school, hoewel hij ingeschreven is) als absoluut schoolverzuim (de leerplichtige leerling is niet in een school ingeschreven en volgt ook geen huisonderwijs. De leerling voldoet niet aan de leerplichtwet).

Interventies die niet gericht zijn op het aanpakken van spijbelen an sich, maar op de achterliggende oorzaken van het schoolverzuim blijken effect te hebben. Deze interventies vertrekken vanuit het bindingsperspectief. Het versterken of herstellen van de schoolbinding wordt hier centraal geplaatst. Een internationaal project dat daarrond werkt is “Check & Connect”. Het is een aanpak in het onderwijs die zich richt op het voorkomen van schooluitval door middel van monitoring en actieve betrokkenheid van leerlingen. Het programma bestaat uit twee hoofdelementen: "Check" (het controleren van de betrokkenheid van leerlingen) en "Connect" (het leggen van verbindingen en het bieden van ondersteuning). Bij die verbinding zijn ook weer verschillende actoren betrokken partij.

Workshop 8: Verhoogde zorg (fase 1): wie doet wat?

In het zorgcontinuüm komt na de basiszorg de verhoogde zorg. Binnen 'verhoogde zorg' neemt de school extra maatregelen om ervoor te zorgen dat aan de noden van een leerling tegemoetgekomen wordt zodat die tot leren kan komen. Die extra maatregelen moeten vallen onder 'redelijke aanpassingen', zoals de redicodi-maatregelen.

De school kan zorgen voor:

- Redelijke aanpassingen, zoals extra uitleg, op maat van de noden van de leerling of voorleessoftware voor leerlingen met leesproblemen
- Speciale onderwijsmiddelen, zoals tolken voor doven en slechthorenden

Het CLB helpt de leraar of het schoolteam omgaan met een probleem van een leerling of een groep leerlingen.

Een goede verbinding tussen zorg en onderwijs is van belang voor kinderen en jongeren die extra ondersteuning nodig hebben om zich goed te kunnen ontwikkelen. In het advies van de onafhankelijke commissie Inclusief onderwijs (2024) streeft men naar “scholen voor iedereen”. Daar zal die samenwerking cruciaal worden en op een ander niveau getild worden. Hier kan zeker toekomstgericht gewerkt worden.